

МАЛІ АРХІТЕКТУРНІ ТА СКУЛЬПТУРНІ ФОРМИ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРІВ АЕРОВОКЗАЛІВ

Національний авіаційний університет
E-mail: sampron@ukr.net

Розглянуто використання в дизайні інтер'єрів аеровокзалів малих архітектурних форм та скульптур малих форм у національному та інтернаціональному стилях.

Ключові слова: аеровокзали, аеропорти, дизайн, інтер'єр, національний стиль.

Постановка проблеми

Завдяки регулярним пасажирським авіапереваженням та поступовому набиранню обертів у аеровокзалі будівництві виникає можливість використання національної та інтернаціональної тематики в дизайні архітектурних і монументально-декоративних форм в інтер'єрах аеровокзалів.

Зміни та розширення функціонально-планувальної структури аеропортів призводять до необхідних об'ємно-планувальних перетворень та образних рішень у дизайні зовнішнього та внутрішнього простору.

Аналізування та використання в дизайні інтер'єрів аеровокзалів просторів творів архітектурного та монументально-декоративного мистецтва сприятиме застосуванню національних мотивів в інтер'єрах аеровокзалів.

Аналіз досліджень і публікацій

У галузі архітектури, реконструкції та будівництва аеровокзалів та аеропортів існує багато наукового матеріалу, де розглянуто технічні, архітектурні, проектні, художні, історичні питання стосовно аеропортів та аеровокзалів. Проте вони недостатньо висвітлюють проблеми організації та оформлення внутрішнього середовища аеровокзалів у національному стилі.

У роботі [1] Н. Ашфорд досліджує архітектурно-будівельне проектування споруд аеропорту на основі діючих будівельних норм та правил технічного проектування.

У роботі [2] Б.І. Вікторов розглядає питання функціонально-технологічного призначення наземних споруд, їх місце на генплані аеропорту, архітектурно-планувальних та конструктивних рішень.

У роботі [3] Т.І. Єдіна дає рекомендації щодо утримання внутрішнього простору аеровокзалів у належному стані (підлога, вітражі).

У роботі [4] Н.В. Кожевін наводить методику проектування аеровокзалів та характерні риси архітектурної композиції споруд станцій.

У роботі [5] М.В. Комський, С.Ф. Маркова привертають увагу до реконструкції та розширення споруд аеропортів, створення об'ємно-планувальних рішень об'єктів, розширення пасажирського, вантажного та допоміжного комплексу аеропортів та впровадження інновацій в архітектурному будівництві аеровокзалів.

Питання про безпеку авіації та її технічну базу висвітлені в Енциклопедії безпеки авіації та в статті Ю.В. Кулика [6].

Мета роботи – визначення малих форм, виявлення зв'язку та відмінності в застосуванні в інтер'єрах аеровокзалів просторів архітектурних і монументально-декоративних форм у національному та інтернаціональному стилях.

Дизайн аеровокзалів

Створюючи деструктивні елементи в культурі через епоху глобалізації та індустріалізації виникає необхідність звернутися до свого коріння, до витоків свого походження.

Будівництво аеровокзалів із середини ХХ ст. набирає більш широкого значення в структурі міста, приділяється достатньо уваги до їх архітектурного обличчя та оздоблення інтер'єрів.

Завдяки стрімкому розвитку розбудови та реконструкції аеропортів підвищується економічний рівень країн.

У багатьох країнах під час оформлення інтер'єрів використовують традиційні мотиви в орнаментах, малих архітектурних та монументально-декоративних формах.

Порівняння зарубіжної і вітчизняної практики проектування, реконструкції та оформлення інтер'єрів аеровокзалів аеропортів підштовхує до оригінального, сучасного оформлення аеровокзалів із використанням національної тематики.

На сьогодні авіація – невід’ємна частина великої інфраструктури сучасного суспільства, яка є прикладом морфологічного еволюціонування, особливо з погляду архітектурних та дизайнерсько-декоративних рішень в інтер’єрах аеровокзалів.

Еволюційний розвиток аеровокзалів у будівництві та оформленні дизайну інтер’єрів має три основні етапи:

- зародження;
- розвиток та поява різноманітних форм аеровокзалів;
- розквіт аеровокзального мистецтва.

Раніше конструкція, матеріали та форма перших літаків не давали змоги зосереджуватися на плануванні та розвитку архітектурних форм аеропортів.

З удосконаленням літальних апаратів постало питання про їхнє зберігання від негативно впливаючих факторів. Залежно від розмірів та кількості повітряних суден змінювався розмір ангарів.

Із закінченням першої світової війни відкрився доступ до використання літаків цивільними громадянами. У зв’язку з цим постала необхідність у проектуванні та будівництві спеціалізованих аеровокзальних комплексів для реєстрації та контролювання людей, які користуються авіаційними послугами, тому виникає величезна кількість різноманітних форм аеропортів, аеровокзалів.

Через зміни економічної ситуації в Україні відбулися суттєві перетворення у формотворенні та дизайні інтер’єрів аеровокзалів аеропортів.

Із початком 90-х рр. ХХ ст. кожний великий аеропорт прагнув одержати статус міжнародного. Для цього розробили ряд термінових заходів щодо реконструкції, будівництва та використання нових стилів у дизайні інтер’єрів в існуючих аеровокзалах.

Використання національних мотивів неодмінно впливає на архітектуру та дизайн аеровокзалів, створює відчуття захищеності та комфорту для легшого адаптування іноземних громадян.

Крім національних форм у дизайні інтер’єрів аеровокзальних просторів як засобу акцентування особливості певного регіону, міста, країни застосовують інтернаціональні форми.

Інтернаціональний стиль – це зображення архітектурних та декоративно-прикладних форм.

Інтернаціональному стилю притаманне застосування в архітектурі:

- прямих ліній;
- чистих геометричних форм;
- легких та гладких поверхонь зі скла та металу.

Стосовно декоративно-прикладного мистецтва то інтернаціональний стиль виявляється у криволінійних лініях природних та в абстрактних, модернових формах.

Різнорамітна за розмірами та формою архітектура будувалась із природних матеріалів.

У декоративно-прикладному мистецтві поєднувалося використання натуральних матеріалів із природними формами.

Архітектура поділяється на основні галузі:

- об’ємно-планувальне проектування;
- містобудування;
- ландшафтна архітектура;
- зелена архітектура;
- архітектура малих форм;
- дизайн інтер’єру.

З декоративно-прикладного мистецтва походить скульптура, яка поділяється на такі види:

- монументально-декоративну скульптуру;
- скульптуру малих форм;
- монументальну скульптуру;
- станкову скульптуру;
- рельєф;
- барельєф;
- горельєф.

Малі форми бувають архітектурні та скульптурні, які походять із окремих галузей мистецтва.

Скульптура малих форм бере свої витоки з монументально-декоративного мистецтва, а архітектура малих форм – із архітектури.

У зв’язку з цим малі архітектурні форми – це невеликі споруди, які використовують як в матеріальному, так і в естетичному значенні. До них відносять:

- скульптури;
- фонтани;
- вазони;
- урни;
- лавки;
- альтанки;
- колони;
- фонтани для тамування спраги.

До скульптур малих форм, висота та довжина яких можуть становити більше 1 м, належать:

- пам’ятники;
- монументи;

- скульптурні портрети;
- фронтонні скульптури.

Скульптури малих форм виготовляють із таких матеріалів:

- каменю;
- дерева;
- металу;
- гіпсу;
- кераміки;
- глини.

Скульптури малих форм застосовують в інтер'єрах аеропортів для прикрашення та надання:

- святкової атмосфери;
- внутрішнього простору;
- шарму;
- підкреслення національної особливості аеровокзалу.

У грандіозному за масштабами та архітектурою міжнародному аеропорту Чангі (Сінгапур) розміщені різноманітні декоративні скульптури малих форм та архітектура малих форм в інтер'єрі національному та національному стилях.

Інтернаціональні скульптури у вигляді стилізованої морської тварини золотого кольору та білі вази в національному стилі розміщені у залі вильоту терміналу 1, гіперболізована скульптура у вигляді мушлі червоного кольору та вентилятора – у транзитній зоні терміналу 3.

Крім того, в терміналі 3 розташована мала архітектурна форма в інтер'єрі національному стилі – фонтан.

Такі національні та интернаціональні монументально-декоративні та архітектурні витвори мистецтва гармонійно поєднуються з найсучаснішим дизайном інтер'єрів.

Розповсюдженим прийомом декорування внутрішнього простору в дизайні інтер'єрів аеровокзалних комплексів Азіатських країн є створення національно-релігійних та монументально-декоративних скульптур.

Так, за проектом бангкокського архітектора Хельмут Йана з компанії Murphy/Jahn Architects у Бангкозі (Таїланд) у 2006 р. відкрився міжнародний аеропорт Суварнабхумі.

У терміналі аеровокзалу розміщена національно-релігійна скульптурна композиція демонів, що намагаються перетягнути на свій бік золоту колісницю з богинею, яка стоїть на одній нозі. Скульптура зроблена у національних жовтих, зелених, червоних, коричневих кольорах.

Релігійно-національні скульптури у вигляді демонів розташовані біля виходу з аеропорту.

Завдяки грандіозним розмірам аеропорту малі архітектурні форми подані як національний алтар, який вкритий позолотою, та символічні ворота до храму у червоному та золотому кольорі.

Характерне розташування цих монументів з обох боків терміналу виконує релігійно-сакральну функцію захисту.

У міжнародному аеропорту Пном-Пень (Камбоджа) навколо позолоченої скульптури Будди розташовані червоні парасольки у вигляді квітів – національний та релігійний символ для країни.

Крім світильників в національному стилі, інтер'єр розфарбований, як і в багатьох східних країнах, червоним, золотим та коричневим кольорами.

Під дахом терміналу велика куля вкрита позолотою та декоративно-скульптурними елементами, які схожі на золоті люстри з червоним національним орнаментом.

Монументально-декоративно стилізована скульптура золоті пальми прикрашає міжнародний аеропорт Дубай, де національні мотиви чітко проявляються в оформленні архітектури малих форм у вигляді великої чаші з тематично-національним малюнком блакитного кольору на білому фоні.

У країнах із певними кліматичними особливостями в пасажирських зонах аеропортів доцільним є замість скульптур розміщувати малі архітектурні форми – фонтани. Так, в аеропорту Тель-Авів (Ізраїль), який розташований у пустелі, в головній залі фонтан має незвичну форму. Вода немов пісок стікає до отвору з прогнutoї стелі на підлогу.

У міжнародному аеропорту Денверу (США), який побудований за проектом денверського архітектора Кертіса Фентресса у 1995 р., під конічною стелею у вигляді селища з юрт, усередині залу розміщений фонтан, який схожий на амебу та з усіх боків прикрашений зеленими насадженнями.

Скульптури малих форм у міжнародному аеропорту Мідфіль (Маямі) зроблені на колонах у вигляді морської фауни та вмуровані в підлогу (художниця Мішель Окі Донер).

За допомогою таких дизайнерських прийомів відчувається національний стиль цих регіонів.

Висновки

Розглянуто визначення малих форм в архітектурі та скульптурі.

Виявлено їх відмінності в національному та інтернаціональному стилях при використанні в дизайнах інтер'єрів пасажирських просторів аеровокзалів.

Показано, що малі форми складаються з архітектури та скульптури малих форм.

Проаналізовано, що архітектура та скульптура малих форм відрізняються один від одного та гармонійно поєднуються одна з одною в дизайні інтер'єрів аеровокзалів.

Так, архітектура малих форм походить із головної галузі архітектури, а скульптура малих форм – з монументально-декоративної галузі мистецтва.

Застосування архітектури та скульптури малих форм у дизайні пасажирських просторів аеровокзалів необхідно для підсилення національності та декоративності.

Завдяки зв'язку між архітектурою та скульптурою малих форм, яка полягає в передачі смислового та естетичного навантаження на людину, створюється відчуття комфорту, національної самоповаги, національної гордості та самосвідомості.

Виявлені відмінності проявляються в експлуатації, функціональному застосуванні, технології виготовлення.

У зв'язку з цим актуально досліджувати застосування в інтер'єрах аеровокзалів просторів архітектури та скульптури малих форм у національному та інтернаціональному стилі надалі.

Література

1. *Ашфорд Н.* Проектирование аэропортов: пер. с англ. / Н. Ашфорд, П. Райт. – М.: Транспорт, 1988. – 327 с.
2. *Викторов Б.И.* Специальные сооружения и здания аэропортов: учеб. для студентов вузов. – М.: Транспорт, 1978. – 365 с.
3. *Едина Т.И.* Рекомендации по содержанию полов и витражей в зданиях аэровокзалов и агентств воздушных сообщений. – М.: Аэропроект, 1985. – 18 с.
4. *Кожевин Н.В.* Аэровокзалы: учеб. для ВТУЗов. – Л.; М.: ОНТИ, 1937. – 149 с.
5. *Комский М.В., Маркова С.Ф.* Рекомендации по оптимальным схемам реконструкций и сооружений аэропортов. – М.: Аэропроект, 1986. – 183 с.
6. *Кулик Ю.В.* Вимірювання фазових зсувів / Ю.В. Кулик // Електродинаміка. – 2003.– № 1. – С. 67–72.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2011.